

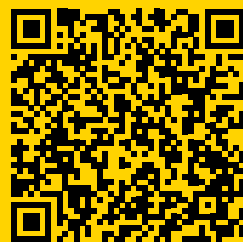
25
1999-2024

NEÄL KONFERENS

Abstracts

28-29 OKTOBER 2024
KARLSTADS UNIVERSITET

*Mer information
finns här*

ABSTRACT 1

BIDLÄRARES PERSPEKTIV PÅ BILDUNDERVISNING

Sofia Ryberg

Denna studie handlar om bildlärares perspektiv på bildundervisning. Den bidrar till en diskussion om bildning och nytta med estetisk utbildning i grundskolan. Syftet med studien är att öka kunskapen om hur lärare upplever sin roll som bildlärare med inriktning mot följande forskningsfrågor: 1) Hur beskriver bildlärare sin egen ämneskunskap i konst och bild? 2) Hur beskriver bildlärare sin undervisning i bildämnet? 3) Hur beskriver bildlärare generella undervisningsfaktorer kopplade till ämnet bild?

Studien bygger på kvalitativa djupintervjuer med tolv legitimerade bildlärare i årskurs 1-6. Datamaterialet har analyserats tematiskt baserat på Braun och Clarke (2006). I första fasen gjordes en teoretiskt grundad analys där Shulmans (1986) teori om lärares kunskap användes som utgångspunkt för övergripande teman. Därefter har datamaterialet analyserats induktivt och flera underteman har framkommit.

Det första temat är *Egen kunskap i bildämnet* i det visas hur lärare beskriver sin egen förmåga i bild och konst samt vilka erfarenheter de har inom ämnet. Där framkommer att flera lärare framställer sig själva som osäkra på sitt eget bildskapande. I det andra temat *Att undervisa i bild* beskrivs lärarnas syn på bildämnet, elevers lärande, arbetssätt samt ramfaktorer för undervisningen. Det mest centrala resultatet i denna del är att lärarna beskriver bildämnet som ett kreativt och positivt ämne, men de beskriver också att de behöver förhålla sig till förutsättningar som begränsar, bland annat lokaler. Det sista temat tar upp *generella undervisningsfaktorer*. Där beskrivs hur lärarna förhåller sig till sociala relationer och utmanande elever. En utmaning för bildlärare visar sig vara de många relationer lärarna ofta måste upprätthålla eftersom de träffar flera klasser.

ABSTRACT 2

PÅ LEK OCH ALLVAR - BILD I GRUNDSKOLA OCH FRITIDSHEM

Frida Marklund

Sedan 2011 blir grundlärare mot fritidshem behöriga att undervisa i ett praktiskt-estetiskt ämne i grundskolan, vilket innebär att de förväntas hantera ett dubbelt kompetenskrav; dels skolans kursplanestyrd undervisning och dels fritidshemmets informella lärande (Berglund, Lager, Lundquist & Gustafsson Nyckel, 2019). Detta paper presenterar en pågående studie vars syfte är att granska hur bild konstrueras i en formell respektive informell lärmiljö, samt vilka pedagogiska värderingar som därigenom framträder. Hur uppfattar och hanterar lärarna sitt uppdrag inom respektive lärmiljö? Vilka likheter och skillnader framträder i lärarnas bildarbete i fritidshem och skola? Och vad i respektive lärmiljö framträder som betydelsefullt för hur bild konstrueras av lärarna?

Sex lärare har hittills intervjuats och deras egna fotografier av klassrum, material och bilduppgifter har samlats in. Studien använder ett bekvämlighetsurval, med kriteriet att grundlärarna mot fritidshem är behöriga i bild och har erfarenhet av arbete i fritidshem och skola. Utbildningssociologi i kombination med policyanalys används för att synliggöra kontextuella förutsättningar och värderingar bakom ämneskonstruktioner och hur det pedagogiska uppdraget uppfattas av lärarna.

Referenser

Berglund, E., Lager, K., Lundquist, J., & Gustafsson Nyckel, J. (2019). Det dubbla kompetenskravet: En studie av lärarstudenters utveckling av kompetens inom en ny lärarutbildning. I *Forskning i Pedagogisk profession og uddannelse*, 3(1), s. 87-101.

ABSTRACT 3

GRUPPSTORLEK OCH MUSIKUNDERVISNING

Ketil Thor Thorgersen, PhD i musikpedagogik, Stockholms universitet och Stockholms musikpedagogiska institut (SMI)

Annette Mars, PhD i musikpedagogik, Malmö universitet

Anders Agebjörn, PhD i svenska som andraspråk, Malmö universitet

Många musklärare har vittnat om betydelsen av halvklass i musikundervisningen, vilket framkommer i så väl forskning, rapporter, facktidskrifter och framförallt muskläraryorum på sociala medier. Vissa hävdar dock att det går utmärkt att undervisa i helklass. I detta paper presenteras preliminära resultat från en kvantitativ enkätstudie med 643 deltagare online där musklärare svarar på hur olika gruppstorlekar påverkar deras arbetsmiljö, hälsa, relation med elever samt måluppfyllelse. Deltagarna rekryterades genom olika kanaler såsom sociala medier, kommunkontakter och facktidning. Enkäten bestod av 47 frågor med underfrågor och en mix av öppna och slutna frågor. I studien framkommer även vad lärare anser vara gynnsamma gruppstorlekar för olika typer av aktiviteter i kursplanen. Vidare mäter studien samband mellan hur nöjd musklärare är med sin arbetsplats utifrån relation till ledning, kollegialt stöd och gruppstorlek.

Resultaten visar att ungefär 70% av musklärarna i studien uppger att de undervisar i halvklass. Lärare som uppger att de undervisar i halvklass uppger högre grad av nöjdhet överlag. De upplever arbetet som mer meningsfullt, är mindre sjuka, har bättre relationer med sina elever, är mer nöjd med skolledningen och andra ramfaktorer som tid, utrustning etc. Det finns dock inga signifikanta skillnader mellan hur bra betyg elever får i halvklass, respektive halvklass enligt studien.

Genom studien avser vi att generera ett underlag som kan användas av musklärare, rektorer och beslutsfattare när det läggs tillräta för musikundervisning.

ABSTRACT 4

MUSIKLÄRARES SYN PÅ MUSIK OCH MUSIKUNDERVISNING

Simon Östling

Lärares syn på musik och musikundervisning berör frågor som handlar om konstnärlig bildning, musikens nytta samt musikämnets plats i skolan. I denna presentation presenteras resultat från en studie som syftar till att öka kunskapen om hur lärare upplever och beskriver musik och musikundervisning.

Djupintervjuer har genomförts med nio musiklärare som är verksamma i grundskolan. Intervjuerna har sedan analyserats induktivt med hjälp av tematisk analys (se Braun & Clarke, 2006). Resultaten har två övergripande teman, som vardera innehåller underliggande teman.

Det första temat berör *Lärares syn på musik och musicerande* och där framträder följande underteman: a) *Kärlek till musiken*, b) *Det egna musicerandet*. Lärarna beskriver i dessa teman ett starkt engagemang och intresse för musik i hela deras liv. Det andra temat berör *Lärares syn på musikämnet*. Där framträder följande teman: a) *Ett kreativt ämne med mycket glädje*, b) *Ett ämne som utvecklar elevers identitet och självkänsla*, c) *Ett övningsämne som utvecklar förmågor* och d) *Ett ämne med vissa utmaningar*. I dessa teman framträder genomgående lärarnas strävan efter att eleverna ska få uppleva vilken betydelse musiken kan ha i livet.

Resultaten kommer att diskuteras i relation till Lindströms (2012) teoretiska modell om fyra estetiska lärandeformer specifikt kopplat till musik: a) lära om musik, b) lära i musik, c) lära med musik och d) lära genom musik.

Referenser

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology, 3*(2), 77-101.
- Lindström, L. (2012). Aesthetic learning about, in, with and through the arts: A curriculum study. *International Journal of Art & Design Education, 31*(2), 166-179.

ABSTRACT 5

FORSKNINGSMETODER I ESTETISKA ÄMNENAS LÄRARUTBILDNINGAR

Simon Ceder, Camilla Gåfvells & Maria Eriksson

Institutionen för bild- och slöjdpedagogik, Konstfack

Undervisning om forskningsmetoder fokuserar idag på en traderad uppsättning metoder för insamlande av empiriska material. Dessa tar till alltför liten grad hänsyn till aspekter som är centrala för de estetiska ämnenas komplexitet. Hur kan man exempelvis beforska handens arbete, taktilitet, lyssnande, musikalitet, kroppslighet, inkännande, intuitivitet, materialitet, känslor eller estetiska uttryck? När lärarstudenter inom estetiska ämnen ska genomföra studier saknar de ofta kunskap om visuella och andra sensoriska och materiella metoder. Det finns visserligen forskningsinriktningar som beaktar estetiska kunskapstraditioner, såsom arts-based research, visuell etnografi respektive a/r/tography med mera, men dessa lever en relativt

undanskymd tillvaro sett till den mer vanligt förekommande litteraturen om forskningsmetoder och vetenskapsteori.

I detta rundabordssamtal vill vi dela erfarenheter kring vilken estetisk infärgning som finns i undervisning om forskningsmetod och vetenskapsteori. Tillsammans vill vi formulera framtida visioner om en stärkt och breddad metodpalett för de estetiska ämnena.

ABSTRACT 6

MUSIKALISK IMPROVISATION SOM DIDAKTISKT VERKTYG FÖR ATT FRÄMJA STUDENTERS KREATIVA FÖRMÅGA

Johanna Severinsson

Kreativitet anses vara en viktig färdighet för att bli innovativa och reflekterande pedagoger i en nyliberal, globaliserad värld (Robinson, 2017). Omvärlden ställer allt högre krav på vår möjlighet att interagera mellan olika kognitiva förmågor. Kunskapen utmanas i skolsystemets föränderlighet, där grundskoleeleven förväntas hantera allt fler kunskapskrav inom varje ämne. För att förbereda lärarstudenter för ett arbete som lärare krävs det att de inom lärarutbildningen erbjuds olika didaktiska verktyg i kreativt agerande. Ett exempel på detta är laborationer med ljud som ett sätt att öva upp studenternas kreativa förmåga.

I denna workshop inbjuds deltagarna att utforska hur musikalisk improvisation kan användas som redskap i kreativa processer. Med utgångspunkt i teorier som betonar improvisationens roll i kreativt lärande (Larsson, 2022) får deltagarna prova på hur *slumpen* och det *laterala tänkandet*, som ett verktyg, kan användas i musikalisk improvisation för att utmana konventionella uppfattningar om vad som är musik (de Bono, 1994).

Utifrån klingande exempel av experimentell musik (Stockhausen, Cage) guidas deltagarna genom dåtidens ifrågasättande av konstens förskönade ideal och får själva prova på att improvisera fram musikstycken med hjälp av slump, tystnad, röstresurser och dynamiska skeenden.

Referenser

De Bono, Edward (1994). *Verklig kreativitet: använd lateralt tänkande för att skapa nya idéer*. Jönköping: Brain Books

Larsson, Christina (2022). Estetiskt erfارande i improvisation som transaktionellt meningsskapande. I: *I rörelse – estetiska erfarenheter i pedagogiska sammanhang* / [red] Anders Burman & Petra Lundberg Bouquelson Södertörns Högskola, s. 81-99

Robinson, Ken (2017). *Out of our minds: the power of being creative*. Third edition. Chichester, West Sussex: John Wiley & Sons Ltd

Musikstycken:

Cage, John (1912-1992). 4:33

Stockhausen, Karlheinz (1928-2007). *Klavierstücke*

ABSTRACT 7

A/R/TOGRAFENS SAMMATRASSLADE KUNSKAPSTILLBLIVELSER: POLYFONA RÖSTER FÖR FRAMTIDEN

Lena O Magnusson

Högskolan i Gävle

I den här presentationen beskrivs en treårig studie vars syfte är att undersöka hur a/r/tografi (Irwin, 2013; Springgay, et al., 2008) kan fungera som metod för att utveckla kunskap om undervisningspraktik och innehåll i undervisning inom bildområdet i högre utbildning. Forskningsdata utgörs av inspelade muntliga dialoger från digitala möten mellan tre forskare från tre nordiska länder. Den data som analyseras utgörs också av utbyten av texter och konstnärliga gestaltningar både under och mellan de digitala mötena. Den data som produceras är polyfon i sin form och sitt uttryck och den lyfts fram i visualiserande assemblage (jfr Deleuze & Guattari, 1987). Data analyseras och diskuteras genom ett synliggörande av intra-aktioner (Barad, 2007) och följer affekter (Kristevas, 1980, 1984) vilket i resultaten utvidgas till upptäckten av något forskarna kommit att beskriva som intra-konstnärliga-artikulationer. De intra-konstnärliga-artikulationerna utmanar hierarkier och uppmuntrar det vilda och vikten av tillit inom undervisningspraktiken. Presentationen anknyter till konferensens tema både genom sin metod och sina resultat.

Referenser

Barad, K. (2007). *Meeting the universe halfway: quantum physics and the entanglement of matter and meaning*: Duke University Press.

Deleuze, G. & Guattari, F. (1987). *A thousand plateaus: capitalism and schizophrenia*: University of Minnesota Press.

Kristeva, J. (1980). The novel as polylogue. I L. S. Roudiez (Eds.), *Desire in language: a semiotic approach to literature and art* (s. 159-209). Blackwell.

Kristeva, J. (1984). *Revolution in poetic language*: Columbia University Press.

Irwin, R. (2013). Becoming A/R/Tography. *Studies in Art Education: A Journal of issues and Research*, 54(3), 198-215.

Springgay, S. et al., (2008) (Eds.) *Being with a/r/tography*. Sense Publishers.

ABSTRACT 8

KARTOR OCH FOTODOKUMENTATIONER –VISUELLT MATERIAL SOM VERKTYG FÖR ATT SYNLIGGÖRA KONSTNÄRLIGA PROCESSER I BILDUNDERVISNINGEN.

Sophia Desport

Nyckelord: Visuell etnografi, deltagarproducerat material, fotodokumentation, kartografi, diffraktiva läsningar, metodologi, relationalitet, konstnärliga processer, bildundervisning.

Den här studien tar sin utgångspunkt i den sårbara situation som elever försätts i när de står inför utmaningen att arbeta i ovissa, riskfyllda konstnärliga processer i en skolkontext, samtidigt som de blir betygsatta. Här behöver eleverna stöd. Som ett led i att producera kunskap för att skapa en stöt-tande miljö undersöker studien vilka resurser som blir verksamma och hur de bidrar till elevernas arbete i konstnärliga processer. Syftet med studien är att nå ökad förståelse för hur förutsättningar för konstnärliga processer produceras. Med utgångspunkt i begrepp från posthumanistiskt orienterad teoribildning belyser studien den relationella

dynamiken i klassrummet där lärare och elev ses som deltagare i en relationell process, och där också icke-mänskliga aktörer aktivt deltar. Undersökning-en är praktknära och använder visuell etnografi som metod, där bilder blir bärare av kunskap. I det empiriska materialet har utgångspunkten varit elevernas egna erfarenheter från ett undervisnings-moment, uttryckta genom deras bilder; digitala fotodokumentationer samt ritade kartor över deras processer. Detta material analyseras genom diffraktiva läsningar för att belysa rörelser, riktningar och dialoger mellan olika aktörer i processen och bidrar på så sätt till att undersöka forskningsfrågorna. I presentationen kommer jag att fokusera på studiens metod – visuell etnografi – för att bidra till estetikens plats inom utbildning.

ABSTRACT 9

BEYOND TEACHING AESTHETIC EDUCATION FOR A WORLDLY FUTURE

Paul Moerman

University of Jyväskylä, Jyväskylä, Finland

Södertörn University, Stockholm, Sweden

This paper is a call for an educational turn, viewing the world of things and beings, knowledge and meaning, as accessible primarily through the work of the senses, 'beyond' what teaching as controlled instruction and learning as appropriation can 'grasp'. Following Biesta, Marion and Herbart, the paper discusses the phenomenal world perceived as subject offering its 'gifts' to the human 'I', superposed by a discussion on the human subject becoming in intersubjective interplay with and ethical response to the Other, following Arendt and Levinas.

The paper looks at teaching as hands-on practice and at educational theory through the arts, notably the dancer's gaze, inquiring into what dance can 'teach' us, not least about education and teaching. Field study findings indicate teaching dance touches upon existential aspects of both dance and education, underscoring education's often overlooked existential 'remit', to provide space for the young individual to act upon their freedom and 'break into the world' as subjects of their lives.

Teaching dance creates spaces for encounters through kinaesthetic awareness – the capacity to be moved by movement, a blend of agency and vulnerability, prompting a willingness to be

permeated by the aesthetic, opening up for the unpredictable and the non-cognitive, the not-yet-known and the unknowable, for new perspectives on the world, the Other and the other, opening for existential encounters.

The arguments hold a reaction to an instrumentalization of the arts in education and a marketization of school, objectifying the 'learner' and the teacher, and the world as a store. In contrast, dance is advanced as transforming dialogue between the body-subject moving and becoming in aesthetic and ethical interplay with the world of things and beings, its 'gifts' and own needs..

Dance, it is propounded, 'teaches' us a way of moving through and with the world, in sensuous, receptive dialogue between subjects becoming again and again. Letting dance teach may thus show us a tentative model for an aesthetic education for democracy and the survival of the planet.

Keywords: Arts and education, dance education, aesthetic education, existential education, subjectification.

BARNES AKTØRSKAP I ESTETISKE LÆRINGSPROSESSER I BEGYNNEROPPLÆRINGA

Jarmila Bubikova-Moan og Toril Hægeland

Sammendrag

Denne kvalitative studien undersøker hvordan barns aktørskap kommer til uttrykk i en rekke estetiske intervensjoner i en flerkulturell førsteklasse i Oslo. Intervensjonene, som tar opp filosofisk komplekse temaer som liv og død, inkluderer en teaterforestilling, muntlig fortelling, høytlesing, dramalek og filosofisk samtale. Studien er teoretisk forankret i Deweys (2005) tenkning om kunst som opplevelse, Merleau-Pontys (1994) kroppsfenomenologi og nyere forskning om kunstens plass i opplæringen og barns aktørskap i læring (Biesta, 2017; Varkøy, 2015). Gjennom analyser av videoopptak av intervensjonene viser vi hvordan barna deltar og responderer på mange ulike måter. De viser ikke-verbal speiling av de voksnes handlinger uten ytterligere interaksjonelle utvidelser, men gir også responser som går ut over speiling, der de tar i bruk flere semiotiske ressurser som dialog, skrivning, tegning og kroppslige uttrykk for å dele erfaringer med andre. Vi hevder at de estetiske intervensjonene kan ses på som utgangspunkt for individuell og felles multimodal utforsking av komplekse temaer i begynneropplæringa, og hvordan barn gir uttrykk for sitt aktørskap og det å være subjekter i verden.

Nøkkelord

estetiske læringsprosesser, barns aktørskap, multimodalitet, world-centered education

Referanser

- Biesta G (2017) What if? Art education beyond expression and creativity. In: Naughton C,
- Biesta G, and Cole DR (eds) *Art, Artists and Pedagogy: Philosophy and the Arts in Education*. Milton: Routledge, pp. 11–20.
- Dewey J (2005) *Art As Experience*. 2nd ed. New York: Penguin Publishing Group.
- Merleau-Ponty M (1994) *Kroppens Fenomenologi* Oslo: Pax.
- Varkøy Ø (2015) Bildung. Between cultural heritage and the unknown, instrumentalism and existence. In: Fleming M, Bresler L, and O'Toole J (eds) *The Routledge International Handbook of the Arts and Education*. London: Routledge, pp. 19–29.
- Varpanen J (2019) What is children's agency? A review of conceptualizations used in early childhood education research. *Educational Research Review* 28: 100288.

DEN JOBBIGA "VARFÖR"-FRÅGAN: HUR LEGITIM ÄR LEGITIMERINGS- AGENDAN I MUSIKPEDAGOGISK FORSKNING?

*Den musikpedagogiska forskargruppen vid Musikhögskolan Ingesund,
Karlstad Universitet.*

Mona Persson Aronson, universitetslektor i musikpedagogik

Pia Bygdéus, universitetslektor i musikpedagogik

Guro Gravem Johansen, professor i musikpedagogik, moderator för rundabordssamtalet

Christina Larsson, universitetslektor i musikpedagogik

Ragnhild Sandberg-Jurström, docent i musikpedagogik

Detta rundabordssamtal har som syfte att diskutera dilemman som kan uppstå i skärningspunkten mellan legitimering av och forskning om musikundervisning. I behov av ökade resurser och tillgång till musikaktiviteter, uppstår ofta en legitimeringsagenda för att visa på musikens positiva effekter på människor, baserat på tillgänglig forskning, men vad säger forskningen, och vilka frågor bör den befatta sig med?

Vilken nytta musik kan ha för andra saker är till exempel en återkommande fråga, vare sig det gäller stärkta hjärnfunktioner,¹ musikens betydelse för hälsa och välbefinnande² eller dess förmåga att lyfta barn ur sociala problem (Baker, 2023). Motreaktioner mot sådana instrumentella legitimeringsagendor har funnits sedan 1970-talet (Henley, 2019), där istället musikupplevelsens

egenvärde lyfts fram (Reimer, 1991, refererad i Henley, 2019). Utifrån kopplingen tysk bildningsteori och en verkorienterad syn på musik, anses mötet mellan subjektet och inneboende estetiska kvaliteter i konstobjektet skapa förutsättningar för bildning. Förutom att det har visat sig vara utmanande att påvisa utommusikaliska effekter av musik (Baker, 2023; Pietchnig et al., 2010), ses instrumentella argument inom denna position som problematiska, eftersom de kan bidra till att undergräva argumenten för konstens egenvärde. Lärande sker dock alltid i en social kontext, och om ett givet undervisningsinnehåll skulle kunna ha en inneboende effekt är tveksamt (Henley, 2019). Om det dessutom finns en rädsla att musikens upphöjda "söndagsupplevelser" (Rinholm & Varkøy, 2021, s. 125) kan bli reducerade om de visar sig ha instrumentella ändamål, kan det hindra öppen forskning.

1) https://www.forskning.se/2024/08/22/musik-och-rytm-kan-starka-hjarnan/?utm_source=Ungapped&utm_medium=email&utm_campaign=20240824&fbclid=IwY2xjawE5KTZleHRuA2FibQIxMAABHTYvzxrktqMEtKILfDCqnT1z7ubhJrLJ1LOjIBMD1VLP1HnxtFk2CoLHg_aem_ePUNWhYXuyyqDGVWTV56Q

2) <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/35056e64-922f-11ed-b508-01aa75ed71a1/language-en>

Oavsett position måste vi som forskare fråga oss om forskning överhuvudtaget bör baseras på en legitimeringsagenda (Belfiore, 2009), eftersom det kan finnas en risk att vi då tar för givet att musik har positiva effekter och att det enbart handlar om att identifiera dessa. Utifrån paneldeltagarnas tidigare och pågående forskning i musikpedagogik kommer följande frågor att diskuteras:

1. Hur kan en legitimeringsagenda vara förenlig med ett vetenskapligt perspektiv på undervisning och lärande i musik?
2. Hur kan vi utveckla kunskap inom fältet utan att tillämpa den binära förståelsen av att ett nyttoperspektiv och ett "egenvärde"-perspektiv ses som att de motarbetar och undergräver varandra?

Referenser

Baker, G. (2023). The Third Way is Not the Only Way: Interrogating a Centrist Agenda for *El Sistema* Research. *Music and Arts in Action*, 8(3), s. 64-82

Belfiore, E. (2009). On bullshit in cultural policy practice and research: notes from the British case. *International Journal of Cultural Policy*, 15(3), s. 343-359.

Henley, J. (2019). Music, emotion and learning. In Gouk, P., Kennaway, J., Prins, J. & Thormahlen, W. (red.) *The Routledge Companion to Music, Mind, and Well-being*, s. 277-290.

Pietchnig, J., Voracek, M., Formann, A. K. (2010). Mozart effect-Shmozart effect: A meta-analysis. *Intelligence*, 38, s. 314-323.

Rinholm, H. & Varkøy, Ø. (2021). Et forsvar for kunstverket – re-romantisering av musikkpedagogisk tenkning. I Karlsen, S. & Nielsen, S.G. (red.) *Verden inn i musikkutdanningene. Utfordringer, ansvar og muligheter*, s 121-137.

HÅNDENS PEDAGOGIKK. FRA TØTSJ TIL TAK – MED SLØYD?

Synnøve Myklestad

Høgskolen i Innlandet, Norge

Med utgangspunkt i påstanden om at hendene våre spiller en redusert rolle i vår tid, spør jeg: Hvordan kan sløydens rolle reforhandles i barn og unges opplæring?

Skaparrøysla (Maker movement) er ifølge Høibo (2023) på fremmarsj. Men mye tyder på at STEM-fagene¹ nå har tatt eierskap og gitt form til den skaparsentrerte pedagogikken.² Har tradisjonell tresløyd mistet fotfeste? Og dermed håndens mulighet for fysisk og psykisk stimulans?

Gjennom språkfilosofisk metode søker prosjektet å undersøke tresløydens dannelsespotensial i lys av sløyd pioneren Otto Salomons *Pedagogisk Sløyd*³, erfaringspedagogen John Deweys begrep om *estetisk erfaring*⁴, og Julia Kristevas språkfilosofiske begrep om det *semiotiske*⁵. På ulike måter avtegner disse bidragene håndens og kroppens erfaringer av betydning for menneskets utvikling og eksistens. Gjennom nærlesing av utvalgte tekster, begrepsanalyser og sammenstillinger vil begrepsmessige grenseland tre frem – et grenseland som ikke er ukjent når konkret, praktisk erfaring skal begrepsfestes. I erfaringen av slike grenseland må språket reforhandles, og begrepsutvikling følger.

Et metodisk supplement er inspirert av etnografisk metode. I perioden 2024-2025 vil det «begrepsmessige grenseland» søkes erfart gjennom deltagende observasjon på arenaer⁶ hvor enkle teknikker for bearbeiding av tre med manuelle redskaper foregår. Gjennom erfaringsdeling søker jeg som forsker å spore egne og andres erfaringer i opplevelsene der hender, redskaper og treverk interagerer. Prosjektet vil utvikle nye perspektiver og begreper for sløydens potensialer i menneskets utvikling og eksistens.

1) STEM-fag: Science – Technology – Engineering - Mathematics

2) Høibo, Ingrid Holmboe. I *Techne Series* 30(2), 2023 1-17.

3) Salomon, Otto (2015) *The theory of educational sloyd: the only authorised edition of the lectures of Otto Salomon*. Palala Press.

4) Dewey, John (1934) *Art as Experience*. Penguin Books Ltd. + (1938) *Experience & Education*. Free Press.

5) Kristeva, Julia (1984) *Revolution in Poetic Language*. Columbia University Press

6) Eksempler på arenaer: Uteskole, speidermøte, husflidsgruppe.

KARVA KLIMAT - TRÄETS ONTOLOGISKA POLITIK INOM SLÖJDENS DIDAKTIK

Paul Resch, Doktorand i pedagogiskt arbete med inriktning mot slöjdens didaktik.
IKOS/KSFM, Linköpings Universitet.

Idag är skogens resiliens ett brådskande problemområde. Hur skogen ska tas om hand är en komplicerad samtidsfråga där argument och uppfattningar både sammanfaller, går isär och bestrider varandra. Det går med andra ord att tala om olika versioner av och spänningar mellan vad som anses utgöra ett varaktigt skogsbruk, något Annemarie Mol (1999) artikulerar i termer av ontologisk politik. I Mols mening handlar detta om multiplicitet, om att "det finns olika versioner, olika iscensättanden, olika verkligheter, som samexisterar i nuet." (2012, s.186). Då det ofta framhålls att slöjden, både som handarbetsmässig- och didaktisk praktik börjar i skogen, sammanfogas även slöjdundervisningens relationer med trä denna komplexitet. Med utgångspunkt i empiriska exempel från en serie gruppkonversationer tillsammans med slöjdlärare, konstslöjdare och hemslöjdskonsulenter, syftar presentationen att visa på hur *ontologisk politik*, det vill säga multiplicitet, kommer till uttryck i diskussioner som berör trä, träslöjd och slöjdundervisning i en tid när skogsfrågan både är bestridd och brådskande.

Referenser

- Mol, A. (1999). Ontological politics – A word and some questions.
- Mol, A. (2012). Om objektens ontologiska multiplicitet. i Cecilia Åsberg, Martin Hultman, & Francis Lee, (red.)
Posthumanistiska nyckeltexter, (s.180–198). Lund: Studentlitteratur.

IN TIMES OF DARKNESS. EXISTENTIAL EDUCATION THROUGH AESTHETIC APPROACHES IN TEACHER EDUCATION.¹

Ruth Seierstad Stokke, Professor (Dosent) of Literature Didactics at the Oslo Metropolitan University.

In this conference paper, the aim is to explore critical, existential education through aesthetic approaches as a combination of attachment and detachment processes, using a case study of two teacher student group multimodal presentations as a point of departure for the discussion.

The two student presentations were created during a cross curricular week April 2022 at Oslo Metropolitan University. The students had initially been asked to compose a series of pictures to express themes related to dialogue and critical thinking, but the students were otherwise free to choose their own topic for the presentations. The two presentations in question consisted of aesthetic responses to the first phases of the war in Ukraine. The presentations displayed the pain, suffering and paradoxes the students experienced in continuing living their ordinary lives whilst knowing of the ongoing war. The aesthetic modalities used were music, poetry reading and pictures.

Pondering upon the added value of aesthetic approaches in teacher education, the discussion will rely on Biesta's concept of *existential education* (Biesta 2020), although the trajectory will make several detours along the way, using among others Brecht's thoughts on *Verfremdungseffekte* (1958/1949) and Lewis' use of Rancière's *the law of the unseen* in an educational setting (Lewis, 2012). My interpretation of the presentations is that they represent critical, reflexive interpretations of a horrifying political situation with very effective use of music, verbal text and pictures in a way that may have transformational potential. They help both audience and performers see our lives and our fellow human beings in new ways, to "see the unseen" – through effective use of both attachment and detachment processes.

1) The first phrase in the title is drawn from Hanna Arendt's : *Men in dark times* (1968)

DET POETISKA GLAPPET – HÖGSTADIEELEVERS SYN PÅ ESTETISKA UTTRYCKSFORMER

Torben Freytag

Stockholms universitet

Denna paperpresentation utgår från ett nyligen avslutat licentiat-arbete och har tydliga beröringspunkter med konferensens tema, inte minst genom studiens praktikutvecklande ansats och belysandet av elevperspektivet. Studien tar avstamp i två forskningsfrågor: Hur uppfattar elever på högstadiet att uttrycka sig estetiskt, i samband med ämnesövergripande undervisning? Hur uppfattar elever på högstadiet undervisning med inslag av estetiska uttrycksformer i samband med läsning av skönlitteratur?

Insamlingen har genomförts i en ämnesövergripande kontext där ämnen som bild, musik och svenska har ingått. Undervisningen innebar att elever i en klass i årskurs 7 fick läsa skönlitterära texter som de sedan omsatte i gestaltningar i drama, film och musik. Genom undervisningen fick eleverna med sig erfarenheter av att uttrycka sig estetiskt. Detta fick eleverna samtala om i fokusgruppsintervjuer. Elevernas utsagor har därefter analyserats med en

fenomenografisk metod vilket har lett fram till åtta beskrivningskategorier. Kategorierna besvarar studiens två frågor. Hur elever på högstadiet upplever att uttrycka sig estetiskt, i samband med ämnesövergripande undervisning, beskrivs i kategorierna *att uttrycka sig fritt, att tolka och gestalta, att pröva olika perspektiv och att få andra att förstå*. Elevernas upplevelser av undervisning med estetiska uttrycksformer i samband med läsning av skönlitteratur sammanfattas av kategorierna *att lära sig genom gestaltande, att lära sig genom samarbete, att lära sig mediespecifikt och att inte lära sig så värst mycket*.

Utifrån konferensens tema kan följande fråga ställas, vad tycker elever själva om estetisk undervisning, och i synnerhet undervisning där estetiska uttrycksformer är i fokus?

ARBETE MED KONSTNÄRLIGT UTTRYCK I GRUNDLÄRAR- PROGRAMMETS MUSIKINRIKTNING

Jörgen Berg och Ulla Tanggaard

Läroarutbildare i musikdidaktik på Högskolan för scen vid Göteborgs Universitet

Vi vill bjuda in till ett rundabordssamtal om hur vi arbetar med de konstnärliga aspekterna av vårt ämne. För att få läsa en inriktningstermin (30hp) i musik och bli behörig att undervisa i ämnet upp till årskurs sex, krävs inga förkunskaper i ämnet. Det kan innebära att de studenter vi möter inte har haft någon musikundervisning sedan de gick ut årskurs nio.

I kursplanen för musik(lgr22) står under ämnets syfte att eleven ska ges förutsättningar att utveckla en musikalisk lyhördhet som gör det möjligt att i eget musicerande och i samarbete med andra skapa, bearbeta och framföra musik i olika former.

I detta rundabordssamtal vill vi diskutera läroarutbildningens ansvar och möjligheter för att blivande lärare ska kunna utveckla kunskap och färdigheter i att själva använda det konstnärliga uttrycket som didaktiskt verktyg.

Om läroarstudenterna ska kunna välja adekvata musikaliska verktyg och själva vara tillräckligt kompetenta gällande konstnärliga perspektiv, är det läroarutbildningens uppgift att förbereda dem på bästa sätt.

Under året 2023 genomförde vi på vår institution ett pedagogiskt utvecklingsprojekt som syftade till att synliggöra och utmana hur vi arbetade med färdighetsträning samt att pröva nya arbetssätt för hur vi kunde arbeta med den typen av risktagande som krävs för att våga gå in i ett konstnärligt arbete. Genom projektet var en utgångspunkt Gert Biestas tankar om risktagande. Det var även ett arbete som grundade sig i Liz Lermans feed back system Critical response process. Vilka kunskaper och erfarenheter har ni av att arbeta med de konstnärliga aspekterna av ämnet och hur arbetar ni med att gå från färdighetsträning till att arbeta med studenternas agens inom musikutövande?

EXPLORING COLLABORATIVE AUTOETHNOGRAPHY THROUGH EMBODIED PROCESSES

Einarsson, Anneli, lektor pedagogik med inriktning dramapedagogik, Malmö universitet
Droppe, Jessica, adjunkt i dramapedagogik, Malmö universitet
Offesson, Jimmy, adjunkt dramapedagogisk, Malmö universitet

As lecturers and researcher within drama in education, questions of how to integrate the body, experiences, reflexivity and theory is constantly present in our collaborative work. As part of this the purpose of the performance lecture is to present an ongoing study of an explorative process of the entangled dichotomy between academic knowledge and embodiment. The dualism of the cartesian tradition in which the body is reduced to being a vessel for the mind is questioned in our performance lecture. We draw on Merleau-Ponty who argues that the human experience of all its corporal functions cannot be described as causality. It must be accepted as being involved with each other in an indefinite way in one integrated whole (Merleau-Ponty, 1999). Autoethnography is commonly related to writing and narrative risking that researcher's bodies and self are neglected (Koeltzsch, 2021).

In this study we explore how embodied processes can contribute to and question the view of autoethnography. Drama is a group-oriented knowledge field and therefore our study also take into account how our collaboration through joint reflexivity (Miyahara & Fukao, 2022) supports and problematizes the working process. Our study is at the same time an investigation of what collaborative autoethnography means, how embodiment can contribute to this method and what use this method can provide in terms of aesthetic education and research.

Research question

How can collaborative autoethnography be unfolded and communicated through embodied processes?

Keywords

Collaborative autoethnography, embodiment, performance lecture

References

- Kabamba, P. (2022). Autoethnography. *Academia Letters*, Article 4627.
- Koeltzsch, G. K. (2021). The body as site of academic consciousness. A methodological approach for embodied (auto) ethnography.
- Miyahara, M., & Fukao, A. (2022). Exploring the use of collaborative autoethnography as a tool for facilitating the development of researcher reflexivity. *System*, 105, 102751.
- Merleau-Ponty, M. (1999). *Kroppens fenomenologi*. (1. uppl.) Göteborg: Daidalos.

EN KÄNSLIG BLICK. DET BILDADE ÖGAT

Sofia Lång, universitetslektor vid Nord universitet, fakultet for lærerutdanning, kunst og kulturfag. Medlem i forskningsgruppen Kunst og kultur i opplæring (Nord universitet) og extern medlem i Kul-forsk: kunst og kulturfaglig livsmestring i utdanningen (NTNU).

Vad kan estetisk bildning innebära ur ett kroppsligt, fenomenologiskt perspektiv? Filosofen Arnold Berleant har framhåvt estetiken som en känslighetens teori. Känslighet innebär här en medvetenhet angående det sinnligt förnimbara, en utvecklad, uppmärksam medvetenhet som kan kallas bildad förnimmelse (educated sensation). Genom estetiska upplevelser står vi i en sinnlig, kroppslig och mental relation till världen. Genom denna relation kan vi bilda vår förnimmelse – vi kan utveckla vår känslighet.

Enligt filosofen Yuriko Saito utgör den estetiska upplevelsen på en grundläggande nivå ett omsorgsförhållande till världen. Detta paper tar utgångspunkt i antologikapitlet ”Att se världen som estetisk. Blick för omsorg i förskolans konstnärliga och kreativa verksamhet” (Lång, 2024). Genom Berleants närmandesätt till den estetiska upplevelsen som ett helhetsmässigt, reciprokt och processuellt skeende och hans begrepp *estetiskt engagement* kan det att vi blir berörda – också emotionellt – bli till en del i utvecklandet av en estetisk känslighet. Tillsammans med Saitos omsorgsetik (care ethics) kommer det etiska och det estetiska samman. Således kan det estetiska handla om mänskligt växande, i ett livslångt lärande. Detta paper undersöker genom Berlants och Saitos estetiskt-

fenomenologiska närmandesätt, samt Robert C. Solomons existentiellt-fenomenologiska syn på emotioner olika sätt på vilka detta kan ske i bildestetisk verksamhet – hur vi kan utveckla en känslig blick. Centralt står den estetiska upplevelsens transformativa potential. Vi har förmåga att bli berörda – men också möjlighet att reflektera över våra upplevelser. Detta sker i ett relationellt sammanhang i vilken den etiska dimensionen i det estetiska tydliggörs genom att individen som fri, självständig och autonom person har haft möjlighet att lära sig ta sin skapande potential i bruk. Detta kan ske genom våra ömsesidiga relationer, att vi på ett existentiellt plan finns till för varandra.

Huvudsakliga referenser

Berleant, A. (1970). Aesthetic field. A phenomenology of aesthetic experience. Cybereditions. Berleant, A. (1991). Art and engagement. Temple University Press. Berleant, A. (2015). Aesthetic sensibility. <https://journals.openedition.org/ambiances/526> Berleant, A. (2017). Objects into persons. The way to social aesthetics. *Espes*, 6(2), 9–18 Lång, S. (2024) Att se världen som estetisk. Blick för omsorg i förskolans konstnärliga och kreativa verksamhet. I Angelo, Batt-Rawden, Heide & Stranden (Red.) Health and Life Skills Through Music, Arts and Culture in Education. (s. 187–206). Cappelen Damm Akademisk. Saito, Y. (2022). Aesthetics of care. Practice in everyday life. Bloomsbury. Solomon, R. C. (2007). True to our feelings. What our emotions are really telling us. Oxford University Press.

ATT STÄRKA BARNNS RÖSTER: SEMIOTISK FRIHET GENOM ESTISKA UTTRYCK

Sara Lenninger och Annette Persson

Presentatör, Sara Lenninger

Enligt barnkonventionen och *Barnrättskommitténs allmänna kommentar* (2009) om artikel 12 äger barn rätt att bli hörd alla frågor som gäller barnet självt. I samma artikel begränsas dock denna rättighet i förhållande till barnets mognad och ålder. I barnkonventionens artikel 13 uttrycks därtill barns rättighet ”att oberoende av territoriella gränser söka, motta och sprida information och tankar av alla slag, i tal, skrift eller tryck, i konstnärlig form eller genom annat uttrycksmedel som barnet väljer”. Med begreppet ”semiotisk frihet” diskuterar Lenninger (2019, 2021) förutsättningarna att möta dessa rättigheter och skyldigheter i skolans estetiska ämnen. I elevers samtal om bilder som eleverna själva har valt (Persson 2020) framkommer att elever i årskurs 8 visar förståelse för centrala semiotiska distinktioner och yttrar estetiska värderingar i relation till dessa. Möjligheter för lärare att stärka barns rätt att bli hörda och ge uttryck för sina tankar genom en bättre kunskap om semiotiska processer och distinktioner i estetiska uttryck diskuteras.

Sara Lenninger arbetar som biträdande professor i kognitiv semiotik vid fakulteten för lärarutbildningar på Högskolan Kristianstad där hon också är ämnesansvarig för de praktisk estetiska ämnena. Sara doktorerade i semiotik (om barns bildförståelse) vid Lunds universitet där hon också är Docent i Kognitiv Semiotik sedan 2021. Sara har en magister i konstvetenskap (Lunds Universitet) och har flera års förberedande konstskolor (Bl.a. Östra Greve folkhögskola, Gubbänges Grafikskola).

Annette Persson arbetar som adjunkt vid fakulteten för lärarutbildningar på Högskolan Kristianstad där hon undervisar i bild, digital media och estetiska lärprocesser. Annette har en bakgrund som konstnär med en B.A. Fine Art vid Crawford College of Art and Design där hon specialiserat sig i bland annat teckning, performance konst och multimedial konst. Annette har en ämneslärarexamen bild och form, och en M.A. i utbildningsvetenskap.

ESTETISKA UTTRYCK SOM PEDAGOGISKA AKTÖRER

Elisabet Jagell

Grundtankarna i den nyligen framlagda licentiatuppsatsen "Estetiska uttryck som pedagogiska aktörer i slöjdundervisning" presenteras och intresset riktas mot estetikens plats i utbildningen. Tidigare forskning efterfrågar mer forskning kring undervisning rörande estetiska uttryck i slöjd. Licentiatprojektets syfte är undersöka hur undervisning i slöjd kan ge utrymme för estetiska uttryck som didaktiska resurser.

I licentiatprojektet ses estetiska uttryck som en aktör i slöjdandet och detta synliggörs genom begrepp från posthumanistiska teorier inom Embodied Learning, nymaterialism och posthumanistisk pedagogik. Teoretiska utgångspunkter hämtas även från hantverksvetenskap, samt från filosofer med teorier som tangerar det posthumanistiska fältet.

Projektets två studier, presenterade i två artiklar (Jagell, 2022 och Jagell & Homlong,

2024), visar exempel på hur estetiska uttryck kan kommunicera och kommuniceras i slöjdundervisning. Den första studien hämtar empiri från en filmad digital visning av en slöjdställning. Den andra bygger vidare på resultaten från den första och utgår från filmad empiri i en slöjdsal med 8-9-åriga elever.

Visuella metoder används för att synliggöra syntetisering mellan projektets studier och ger exempel på hur estetiska uttryck kommunicerar och kommuniceras. Detta sker i kappan genom bilddialoger där två bilder i taget möts. Även genom en animation som synliggör materialens agens ur elevernas perspektiv och visar hur rörelse och beröring kan kopplas till val relaterade till estetiska uttryck. Utifrån den teoretiska förankringen ges förslag på professionsspråk för utveckling av undervisning där estetiska uttryck används som en resurs.

SLÖJDUNDERVISNING I ANPASSAD GRUNDSKOLA – EN DIDAKTISK STUDIE OM FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR BILDNING

Anna Sjöqvist, universitetsadjunkt i specialpedagogik, Karlstads universitet

Denna presentation rör sig i skärningspunkten mellan slöjddidaktik och specialpedagogik och utgår från en av delstudierna i min avhandling (Sjöqvist, 2022). Med avstamp i kritisk-konstruktiv didaktisk teori (Klafki, 1998, 2000, 2018) intresserar sig avhandlingen för utbildningens demokratiserande dimensioner, närmare bestämt hur undervisning kan skapa förutsättningar för bildning - i betydelsen självbestämmande, medbestämmande och solidaritet.

Delstudien som presenteras fokuserar slöjdundervisning i anpassad grundskola. Elever i anpassad grundskola har mer än dubbelt så mycket slöjd som elever i grundskolan (SFS 2011:185, bilaga 1 & 2), det finns dock mycket lite kunskap om denna undervisningspraktik då det saknas både granskningar och forskningsstudier. Denna studie belyser särskilt slöjdundervisningens bildningspotential. Enligt svensk skollag ska utbildningen i anpassad grundskola ”utformas så att den bidrar till personlig utveckling, förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning. Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet” (SFS 2010:800, 11 kap., 2 §). En rapport från Myndigheten för delaktighet (2020) visar emellertid att personer med intellektuell funktionsnedsättning som grupp betraktat har mycket små möjligheter att påverka sin livssituation; de är i mycket liten utsträckning delaktiga i samhällsgemenskapen och på

arbetsmarknaden, och de lever i utanförskap och ekonomisk utsatthet. Enligt rapporten har utbildningssystemet inte bidragit till att förbättra denna ojämlikhet, utan tvärtom befast och fördjupat den.

Delstudien är en fallstudie grundad på intervjuer med slöjdlärare och videoobservationer av slöjdlektioner vid två anpassade grundskolor. Resultaten visar att slöjdlärarnas didaktiska grundsyn, den didaktiska miljöns utformning samt balansen mellan lärare och elever i deras gemensamma handlingar i förhållande till slöjdens kunskapsinnehåll ger olika utrymme för eleverna att utveckla självbestämmande, medbestämmande och solidaritet.

Referenser

Klafki, W. (1998). Characteristics of critical-constructive Didaktik. I B. B. Gudem & S. Hopmann (Red.), *Didaktik and/or curriculum: An international dialogue* (ss. 307-330). Peter Lang.

Klafki, W. (2000). The significance of classical theories of Bildung for a contemporary concept of Allgemeinbildung. I I. Westbury, S. Hopmann, & K. Riquarts (Red.), *Teaching as a reflective practice: The German didaktik tradition* (ss. 85-107). Routledge.

Klafki, W. (2018). *Dannelseteorier og didaktik: Nye studier* (5 uppl.). Klim.

Myndigheten för delaktighet. (2020). *Begränsade livsval: Situationen för personer med intellektuell funktionsnedsättning*.

Sjöqvist, A. (2022). *Slöjdundervisning i grundsärskolan: En didaktisk studie om förutsättningar för Bildning* [Doktorsavhandling, Karlstads universitet]. DiVA.

”ATT VARA TRYGG I OSÄKERHETEN” - OM UTFORSKANDE METODER SOM KURSDESIGN

Charlotta Gavelin, Malena Wallin
HDK-Valand, Göteborgs universitet

Läroutbildning har sedan länge brottats med att innehållet ska spegla det som sedan möter studenterna i sin kommande profession (Selander & Kress, 2021). VFU-kurserna är länken där studenterna får möta den så kallade verkligheten men forskning har visat att studenter upplever att det är stora skillnader på det som behandlas under utbildningen och det som sedan möter dem på VFU (Häggström, 2016). Här finns en naturlig osäkerhet hos studenterna som inte bara bygger på brister hos utbildningen utan också på studentens mognadsgrad i sin blivande roll som lärare.

I vår inledande presentation och i följande rundabordssamtal, vill vi lyfta exempel på kursinnehåll och utforskande arbetsformer inom bildläroutbildningen som är designat för att möta en ämnesdidaktisk osäkerhet hos studenter. Arbetsformer ämnade att i större utsträckning utmana studenters syn på lärande genom konstbaserade metoder. Det kan handla om autentiskt bedömningsarbete som utforskas genom samarbete med gymnasieskolans bildkurser, fältstudier där studenter får undersöka specifika bilddidaktiska frågor eller utforskande seminarier och praktiska examinationer.

Genom att studenterna delar varandras erfarenheter av elevmöten, bedömning och bildämnets representation på olika skolor, har vi börjat se hur tryggheten i bildlärorollen ökar och deras osäkerhet ibland blir mer konstruktiv. Mer tydligt blir detta hos studenter

som läser bild som sitt andra ämne och som ofta har svagare grundkunskaper i ämnet. För studenter som inte reflekterat så mycket över den differentierade verklighet som råder, har arbetet också förenats med tuffa aha-upplevelser och tivel på sin egen ämneskompetens.

Sammanfattningsvis tycker vi oss se att utforskande arbetsformer och praktiska examinationer kan bidra till ett vidgat perspektiv hos studenterna kring bildämnets potential. Detta ser vi som ett första steg i att studenterna vågar bli tryggare i sin egen osäkerhet.

Referenser

Häggström, M. Georén Sprung, C. & Kareld, T. (2016). Änglaspråk och magplask. Multimodalt perspektiv på svenska. Lund: Studentlitteratur.
Selander, S. & Kress, G. (2021). Design för lärande – ett multimodalt perspektiv. Lund: Studentlitteratur

ESTETISKE OG MATERIELLE HENDELSER SOM KUNNSKAPS- MASKINERI I BARNEHAGEN

Ann-Hege Lorvik Waterhouse, Constanse Elmenhorst, Malin Gjetanger,
Sara de Zwart Rørholt Valen og Liene Bumbule

I Norge ble barnehager i 2005 innlemmet som en del av et helhetlig utdanningsløp fra barnehage til høyere utdanning. Som barnehagelærere opplever vi at denne endringen har ført til et økt fokus på «viktigheten» av læringsfremmende aktiviteter i barnehagen. I 2023 kom rapporten «*Et jevnere utdanningsløp*» (2023) med forslag om 8 timer i uken med lekbasert læring i barnehagen. Men hva er lek og hva er læring? Og hvordan kan man «sikre» lek og læring?

Med støtte i posthumane teorier utfordrer vi våre meninger om hva som må til for å skape møter for kunnskapstilblivelser og betydningen av de estetiske fagområdene i disse møtene.

Sett i lys av Karens Barads begrep *cut together apart* og *spacetime mattering* (Barad 2007, 2014) har vi sammen med barna eksperiment med opplevelsen av høst, hvor lyd, musikk, tekstiler, projektorer og andre materialiteter skaper estetiske øyeblikk hvor noe nytt oppstår og oppdages. Vi utfordrer våre forståelser av lek og læring. Videre har vi i nye spacetime matteringer lager cut og nye sammenflettinger, re-skapt høst sammen med de ansatte og etterpå snakket om hva dette re-møtet skapte/-er.

Når vi nå tar med oss en materiell hendelse av høst til konferansen, er det for igjen å re-turnere (Barad, 2017) høst som tema og åpne opp for nye spacetime matteringer sammen med workshopens deltagere.

Hva skjer? Hvordan virker de estetiske øyeblikkenes materialiteter med i våre tanker om lek og læring? Kan øyeblikket bidra i og rundt tankene om de estetiske fagene i utdanningsløpet? Eller skjer noe annet?

Referanser

Barad, K. (2007). *Meeting the universe halfway. Quantum Physics and the entanglement of matter and meaning*. Duke University Press.

Barad, K. (2014). Diffracting Diffraction; Cutting Together-Apart. *Parallax*, 20(3), 168-187. doi: 10.1080/13534645.2014.927623

Barad, K. (2017). Troubling time/s and Ecologies of nothingness: re-turning, re-membering, and facing the incalculable. doi: <https://doi.org/10.3898/NEWF:92.05.2017>

Kunnskapsdepartementet (2023). *Et jevnere utdanningsløp*. Barnehage og skole/SFO som innsats mot ulikhet blant barn, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/et-jevnere-utdanningslop/id3025513/>

ATT ARBETA MED UPPLEVELSEBASERAD PEDAGOGIK I HÖGRE UTBILDNING

Tone Försund, Sara Margetsdotter Larsson, Sara Hawén

Adjunkter på institutionen för sociologi och arbetsvetenskap vid Göteborgs universitet

I denna workshop undersöker vi på vilket sätt drama som pedagogisk metod har en potential att bygga broar mellan teori och praktik på lärarutbildningen. Från kursutvärderingar har vi ett underlag som visar att studenterna ofta upplever dramaundervisningen engagerande och relevant för det kommande läraruppdraget då de genom praktiska övningar och gestaltande metoder ges möjlighet att reflektera över teori, begrepp och egna erfarenheter samt koppla till skol- och förskolkontext.

Dramapedagogik utgår ifrån upplevelsebaserat lärande samt är ett estetiskt och pedagogiskt ämne där kommunikativa och konstnärliga processer samspelar (Cedervall et al, 2024/ Försund och Sander, 2020). Biesta lyfter fram vikten av lärprocesser där studenter ges möjlighet att gemensamt problematisera för att kunna förstå (Biesta, 2014). Vi frågar oss om studenterna ges verktyg för att kunna omvandla kunskaperna de tillskansar sig i undervisningen till deras lärarpraktik? Vi ämnar undersöka hur begreppet metaxis kan bistå i förståelsen för hur detta kan ske inom ramen för undervisningen. Metaxis är ett begrepp som handlar om att ha dubbel medvetenhet, när vi befinner oss i två världar samtidigt. Här och nu och i den fiktiva situationen "som om". Dramapedagogikens

"som om" kan här vara ett effektivt redskap för lärande och dramas pedagogiska potential ligger i att vi uttrycker fantasiyttringar genom konkret handling. Detta skapar för studenterna möjligheter till multidimensionella reflektionsprocesser. (Boal 1995/Davis, 2014/ Bolton 2005). Genom reflektion i dialog får vi dessutom syn på oss själva och de möjligheter vi har att agera som subjekt i världen (Biesta, 2020).

Referenslista

- Biesta, G. (2014). Evidence Based Practice in Education: Between Science and Democracy. In: Reid, A., Hart, E., Peters, M. (eds) A Companion to Research in Education. Springer, Dordrecht. https://doi.org/10.1007/978-94-007-6809-3_52
- Biesta, G. (2020). Risking Ourselves in Education: Qualification, Socialization, and Subjectification Revisited. *Educ Theory*, 70: 89-104. <https://doi.org/10.1111/edth.12411>
- Boal, A. (1995). *The rainbow of desire: The Boal method of theatre and therapy*. London, United Kingdom: Routledge.
- Bolton, G. (2005). *Drama för lärande och insikt*. Daidalos.
- Cedervall, S, Hallgren, E, Sundebrant, P, (2024). *Leka en bok – drama och gemensam läsning för språkutveckling och estetiskt engagemang*. Studentlitteratur. Lund
- Försund, T & Sander, A (2020) *Dramapedagogiskt förhållningssätt kopplat till ledarskap och förebyggande konflikthantering*. I Hakvoort, I, Friberg, B. *Konflikthantering i professionellt lärarskap* (s 141 – 162) Gleerups. Stockholm.

LÄRANDE GENOM MUNTligt BERÄTTANDE OCH DRAMA

Susanne Rosén, Kerstin Ahlberg (Högskolan Dalarna)
och Elina Elestrand (Borlänge kommun)

I detta paper belyses vilket lärande som möjliggörs när elever aktivt deltar i muntligt berättande och drama, och detta kombineras med visuella intryck och taktila upplevelser. Särskilt fokus är språkutveckling. Forskningsfrågan är hur estetiska lärprocesser och multimodala arbetssätt kan stimulera språkutveckling.

I ett lokalt utvecklingsprojekt har en projektgrupp bestående av representanter från olika professioner på två olika skolor och ett kommunalt kulturcentrum samt forskare på Högskolan Dalarna tillsammans undersökt denna fråga då eleverna i sammanlagt fem klasser deltog i en interaktiv utställning. Data konstruerades genom observationer under

aktiviteterna samt efterföljande intervjuer med ett mindre antal elever. Projektgruppen har som del av processen gjort en tematisk analys. Därefter diskuteras de teman som urskiljs kopplat till teori. I analysen används designteoretiskt perspektiv (Selander och Kress, 2021) tillsammans med sociokulturellt (Vygotskij, 1978, 1995) perspektiv. I vårt paper görs en avgränsning genom att synliggöra elevernas interaktion med och samspel med varandra runt utvalda objekt i utställningen. I elevernas språklärande spelar fantasin en central roll. I skapandet av gemensamma berättelser provar elever tankar bortom det förutsägbara.

MULTISENSORISK KONST SOM MEDEL FÖR TRANSFORMATIVT LÄRANDE

Ann-Louise Sandahl. Fil. dr konst- och bildvetenskap

Universitetslektor i bilddidaktik, Högskolan Dalarna

För att begripliggöra klimatkrisen spelar medieringar och visualiseringar betydande roller. Konstnärliga gestaltningar har potential att skapa känslomässig förståelse och nya tankesätt och kan på så sätt fungera som verktyg i klimatarbetet.

Syftet med mitt paper är att synliggöra hur två samtida konstverk skapar emotionell och sensorisk förståelse av den pågående globala uppvärmningen. Metoden är en jämförande studie och teorierna är hämtade från fälten för affektteori och transformativt lärande.

I studien undersöks två samtida konstverk: *Ice Watch* (2014) av Olafur Eliasson och Minik Rosing och *Isfald* (2013) av Jacob Kirkegaard.

I båda verken iscensätts global uppvärmning med glaciäris som konstnärligt medium. Bortsett från likheter i tema och material uppvisar verken också stora skillnader; *Isfald* är en permanent konstinstallation på ett konstmuseum, *Ice Watch* ett tillfälligt verk som utspelade sig under tio dagar mitt i en storstad. I *Ice Watch* konfronteras besökaren med verkliga isblock, i *Isfald* möts hon i stället av inspelade ljud och vibrationer. De två multisensoriska verken aktiverar flera sinnen hos besökarna; hörsel, känsel, syn och smak. Båda verken framkallar emotionell respons och väcker ny förståelse av den pågående avsmältningen av glaciärisarna. Konstverken har transformativ potential.

FÖRSKOLLÄRARNAS PERSPEKTIV PÅ BARNNS KREATIVITET I FÖRSKOLAN

Alexandra Guseva

Karlstads Universitet, Sverige

Denna presentation, som ingår i ett pågående doktorandprojekt vid Karlstads universitet, behandlar förskollärarnas föreställningar om barns kreativitet inom svensk förskola. Trots att kreativitet anses vara en viktig kompetens i dagens samhälle, förblir begreppet ofta oreflekterat i utbildningssammanhang, vilket kan begränsa pedagogiska praktiker (Beghetto, 2010; Skiba m.fl., 2010). Syftet med studien är därmed att bidra med kunskap kring förskollärarnas föreställningar om barnens kreativitet i svensk förskola samt att fördjupa förståelse för kreativitet som ett socialt konstruerat fenomen.

Studien använder sig av fokusgrupper som huvudsakliga metod. Studien bygger på social representationsteori (SRT), som används för att analysera hur förskollärare gemensamt konstruerar och tolkar begreppet kreativitet.

I presentationen redovisas preliminära resultat från den första fokusgruppen. Analysen har hittills identifierat några relationella kategorier som visar hur förskollärarna kollektivt formar och delar en gemensam förståelse av kreativitet inom förskolekontexten. Studiens resultat förväntas bidra till en djupare förståelse av barns kreativitet i svenska förskolor och därmed ge vägledning för utveckling av pedagogiska praktiker.

Referenser

- Beghetto, R. A. (2010). Creativity in classroom. I J. C. Kaufman & R. J. Sternberg (Red.), *The Cambridge handbook of creativity* (ss. 447-463). Cambridge University Press.
- Skiba, T., Tan, M., Sternberg, R. A., & Grigorenko, E. L. (2010). Roads not taken, new roads to take. I R. A. Beghetto & J. C. Kaufman (Red.), *Nurturing creativity in the classroom* (ss. 252-269). Cambridge University Press.

SAMMENVEVING – ESTETISKE INNGANGER TIL ARBEID MED SAMISKE PERSPEKTIVER I LÆRERUTDANNING

Trine Kampmann-Jensen, førsteamanuensis i kunst og håndverk, Linn-Terese Bern, høgskolelektor i drama, Institutt for kunst og kulturstudier, Fakultet for lærerutdanning og pedagogikk, Høgskolen i Innlandet, Norge.

Lærerutdanningene i Norge har som målsetting at utdanningen skal fremme forståelse for samisk kultur som en del av den nasjonale. Hvordan kan vi som ikke bærer tradisjonene og fortellingene med oss som våre egne ivareta denne målsettingen? Kan estetiske uttrykksformer gjøre at vi møter temaene på utforskende måter og med en mer lyttende tilnærming slik at den samiske kulturen får mer plass i utdanningen? Dette har vi utforsket i undervisning gjennom et møte mellom flere ulike estetiske uttrykksformer.

Studentene møter et utvalg sørsamiske fortellinger og tilegner seg dem gjennom muntlig praksis og arbeid med visuelle blandingsteknikker. I denne prosessen skaper de en billedbok uten ord, en håndlaget, håndsydd fortelling som de har med seg videre som en artefakt. Samtidig kan de også fortelle fortellingen videre med sine egne ord. På denne måten forsøker vi å skape et møte med det samiske for våre studenter og oss selv, et møte som er lyttende, samskapende, vedvarende og i stadig bevegelse.

Med en performativ og artografisk (Østern et al, 2021, Irwin, 2013) forskningstilnærming utforsker vi mulighetene for å legge til rette for en estetisk, utforskende tilnærming. I analysearbeidet kan vi skille ut artografens trippelperspektiv (a for artist, r for researcher, t for teacher) og følge de tre praksisene for å finne spor av det som kan bli med videre i oss videre som kunstnere, forskere og lærere. Og for å se etter hvilke bidrag den estetiske utforskningen gir til det som er lyttende, samskapende og i stadig bevegelse.

Litteratur

Irwin, R.L. (2013). *Becoming A/r/tography*. *Studies in Art Education*, 54:3, 198-215, DOI: 10.1080/00393541.2013.11518894

Østern, T. P., Jusslin, S., Nødtvedt K. K., Maapalo, P., Bjørkøy, I. (2021) A performative paradigm for post-qualitative inquiry, *Qualitative Research*. Sage Journals. <https://doi.org/10.1177%2F14687941211027444>

THE ART OF SUSTAINABILITY – ARTS EDUCATION IN THE ANTHROPOCENE (ETT BOKPROJEKT)

Anja Kraus & Ylva Hofvander Trulsson

Syfte & mål

Ett pågående bokprojekt (antologi) diskuteras. Antologin syftar till att belysa och bidra till debatten om konstens roll i samhället under Antropocen och dess betydelse för estetiska lärprocesser. Med andra ord: Vad innebär hållbarhet inom konstområdet? Vad kännetecknar den specifika expertisen inom de estetiska ämnesområdena när det gäller hållbarhet? Vilka kunskaper och aktiviteter behövs från lärarens och elevernas sida för att främja hållbarhet inom estetiska sammanhang?

Dagens svenska samhälle hotas alltmer av ekologiskt inducerade kriser, polarisering och fattigdom, vilket utmanar undervisningen i klassrummet. Det är viktigt att integrera värderingar som delande, omsorg och förståelse för varandra i olika lärandepraktiker, inte minst inom de estetiskt-praktiska skolämnena, vilket också främjas i bildningsbegreppet.

I denna forskningsöversikt vill vi framhäva tre huvudområden som ger eleverna kunskap om utmaningarna i Antropocen:

1. Aktion: Greta Thunbergs tal "Our House is on Fire" vid World Economic Forum 2019 visar att det är möjligt att mobilisera den globala allmänheten för att göra viktiga uttalanden och vidta åtgärder inom hållbarhetsområdet, särskilt inom pedagogiken.
2. Vision: Vi behöver förstå de antaganden som leder oss fel och skapa nya visioner.
3. Trygghet: För att kunna agera i kriser behöver barnen känna sig trygga i en värld som är beboelig och meningsfull.
4. Metodologi: Det bör utvecklas en tvärvetenskaplig metodologi som integrerar vetenskapliga, konstnärliga och pedagogiskt praktiska tillvägagångssätt. Alla tre aspekter bygger på expertis, kunskap och bildning som främjas på olika sätt inom olika skolämnen. -Hur kan till exempel bildpedagogik och estetiska lärprocesser bidra här? Hur kan barnens bidrag till förnyelse av estetisk praktik göras synlig?

BLACKING OUT VYGOTSKY

Chrysiida Psarri doktorand

Annette Mars lektor i musikpedagogik

Malmö Universitet

Lärande och samhälle

Kultur, språk och medier

I vår workshop vill vi tillsammans med deltagarna utforska potentialen i blackout-poetry som ett estetiskt medium för att främja reflektion i läsning av Vygotskys *Fantasi och Kreativitet i Barndomen* (Vygotsky, 2006). Enligt Vygotsky grundas kreativ aktivitet på förmåga att föreställa sig, fantasi och förmåga att kombinera egna erfarenheter med olika uttryck för att skapa någonting nytt. Genom att skapa blackout poems utifrån Vygotskys text, vill vi inte bara förstå och tolka hans ideer utan också uppleva läsningen av filosofi på ett djupt och engagerande sätt och skapa nya erfarenheter och ny förståelse.

Plenty of strong and beautiful poems are made from plain language (Dunning & Stafford, 1992, p. 3). Blackout poetry, som en form av poetiskt uttryck, där dikten skapas utifrån en annan text har potential att sammanväva litterär utforskning, kreativa poetiska kompositioner och konstnärligt uttryck. Genom en tematisk analys av den befintliga vetenskapliga litteraturen framträder blackout poetry inte bara som en rik litterär genre i sig själv, utan också som ett medel för reflektion, för den såkallades "resisting reader" och som en bärare av utbildningsvärde. Effinger (2022) exemplifierar blackout poetrys potential för reflektion, vilket visades i ett samarbetsprojekt bland fängslade kvinnor som "blacked out" M.

Shelleys *Frankenstein*. Ladenheim (2014) visar exempel på utbildningsvärdet i blackout poetry, genom att beskriva hur studenter som engagerar sig i blackout poetry kunde reflektera över språk och poesi från Sapfo. Därför i vår workshop presenterar vi exempel på blackout poems gymnasieelever har skapat utifrån Vygotsky som en del av pågående projekt, och hoppas vi att deltagarna genom blackout poetry och sin kreativa process ska kunna skapa en djupare relation till texten, där reflektion och kreativitet blir en bro mellan läsning och självuttryck, samt upptäcka nya perspektiv på både Vygotskys teori och sitt eget förhållande till text, språk, poesi och konst.

Referenslista

Dunning, S., & Stafford, W. (1992). *Getting the knack: 20 poetry writing exercises* 20. National Council of Teachers of English.

Effinger, E. (2022). Embracing the "Workshop of Filthy Creation." *Pedagogy*, 22(2), 229–252. <https://doi.org/10.1215/15314200-9576415>

Ladenheim, M. (2014). *Engaging Honors Students through Newspaper Blackout Poetry*.

Vygotsky, L. S. (2006). *Fantasi och kreativitet i barndomen*. Uddevalla: Daidalos.

BILDNING SINRIKTAD UNDERVISNING I DANS OCH TEATER SOM SKOLÄM NEN PÅ GYMNASIET

Pernilla Ahlstrand & Ninnie Andersson

Vi kommer presentera delar av resultat i ett pågående projekt finansierat av Skolforskningsinstitutet (2021–2024). Syftet med projektet är att utveckla kunskap om innebörden av kunnande som kommer till uttryck i kroppslig, gestaltande form samt att på vetenskaplig grund utveckla metoder som kan stärka undervisningspraktiken i skolämnen dans och teater. Ett mer kvalificerat sätt att kunna något beskrivs, utifrån variationsteorin, som ett mer förfinat urskiljande, och genom att erfara variation kan man urskilja olika aspekter av ett fenomen (Marton, 2018; Marton & Pang, 2006; Runesson & Marton, 2002).

Återkoppling som sker i undervisningssituationer studeras i projektet där de avbrott som läraren gör i repetitionsarbetet av en scenisk produktion kallas för didaktiska interventioner. De didaktiska interventionerna identifieras i metoden *action(re) call* (Ahlstrand 2015, 2020). Den återkoppling som ges på individnivå i de didaktiska interventionerna utgör underlag för planering och genomförande av helklassundervisning i ett avgränsat antal forskningslektioner. Utgångspunkt för projektet och undervisningen är ett praktikteoretiskt perspektiv:

Ämnena ger begrepp att förstå världen med. Förståelsen kommer dock inte automatiskt med begreppen utan måste erövrats genom att använda dem i ett sammanhang där de fyller en funktion. I ett praktikteoretiskt perspektiv bestäms ett ämnes bildningspotential inte endast av vilka kunskaper som behandlas utan väl så mycket av vad vi gör med kunskaperna och av det sammanhang där kunnandet tar form (Carlgren, 2021, s. 130).

Vi kommer under presentationen visa hur undervisningen hanterat centrala begrepp i dans och teater där eleverna erbjuds möjligheter att utveckla aspekter av ett kunnande gällande begreppen på ett systematiskt sätt. Vi argumenterar för att en bildningsinriktad undervisning kan utvecklas med hjälp av beskrivna metoder och teorier (*ibid.*).

Referenser

- Ahlstrand Pernilla (2015). "Inte ett öga torrt" - en studie rörande ämnesdidaktiska val i teaterundervisning. *Forskning om undervisning och lärande*, 3(15), 38-60.
- Ahlstrand, Pernilla (2020). A method called action(re)call. How and why we use it, *Research in Drama Education: The Journal of Applied Theatre and Performance*, DOI: <https://doi.org/10.1080/13569783.2020.1779584>
- Carlgren I. (2021). *Bildning och kunskap*. I Maria Andrée, Gabriel Bladh, Ingrid Carlgren, & Malin Tväråna. *Ämneslärares arbete. Didaktiska perspektiv*. Natur & kultur.
- Marton, Ference, and Ming Fai Pang. 2006. On Some Necessary Conditions of Learning. *The Journal of the Learning Sciences*, 15(2), 193–220. Doi:10.1207/s15327809jls1502_2
- Marton, Ference. 2018. Towards a Pedagogical Theory of Learning. In: Matsushita, K. (eds) *Deep Active Learning*. Springer.
- Runesson, Ulla & Marton, Ference (2002) The object of learning and the space of variation. In F. Marton & P. Morris (Eds.), *What matters? Discovering critical conditions of classroom learning*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.

HVORDAN KAN ESTETISKE LÆRINGSPROSESSER VÆRE EN INNFALLSVINKEL TIL Å JOBBE MED KULTURARV I LÆRERUTDANNINGEN?

Aase-Hilde Brekke

PhD - stipendiat ved Nord Universitet

I *Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning* omtales estetiske læringsprosesser bl.a. i forbindelse med inkluderende og helsefremmende læringsmiljøer (§ 2, 2016). I Kunnskapsløftet 2020 (LK20) er både nasjonal og internasjonal kulturarv nevnt flere ganger i Overordnet del (s. 2, 3, 4, 5) og omtalt som viktig for demokratibygging (s. 4). Samisk kulturarv (s. 3) omtales også som vår felles kulturarv (s. 5).

Samtidig er lærerstudentene ikke godt nok forberedt på å undervise i praktiske-estetiske fag i skolen (Oxford Research, 2023:34). Dette kan også forstås i relasjon til det veldige varierende tilbudet i estetiske fag, og manglende forståelse av estetiske læringsprosesser i lærerutdanningene (By, Holte, Lie, et. al., 2020).

Problemstilling

Hva kjennetegner undervisning i estetiske læringsprosesser basert på kulturarv, og hvordan kan dette bidra til erfaring med - og kunnskap om demokrati og medborgerskap?

Forskning på- og undervisning om masketradisjonen «Å gå Jul-Anders», intervjuer med tradisjonsbærere i det norsk-pitesamiske området i Nordland fylke, og intervju med lærerne i 1–10. klasse benyttes som eksempel for å utvikle verksted for lærerstudenter. Resultatet så langt viser at lærere i skolen mener undervisningen styrker betydningen av lokal

kulturarv som ressurs og øker ferdighetene i flere fag gjennom «Jul-Anders, maske- og fortellerverksted».

Verkstedet i lærerutdanningen tar utgangspunkt i studentenes egne historier og bygger på aksjonsforskning, tverrfaglige kunstdidaktiske modeller (Brekke, 2019), progressiv pedagogikk (Freire, 1998), performativ forskning (Haseman, 2006). Foto, lydopptak og spørreundersøkelse.

Referanser

- Brekke, A-H. (2019). *På tvers med performancekunst*. Norsk Kulturskoleråd.
- Brekke, A-H., Orset, A-K (2022-2015). «Å gå Jul-Anders, før og nå», pilotprosjekt om masketradisjon i Indre Salten i Nordland. Forskningsgruppen kunst og kultur i opplæringen, Nord Universitet.
- By, Holte, Lie, et. al. (2020). "Estetiske læringsprosesser i grunnskolelærerutdanningene. Helhetlig, integrert og forskningsbasert?" Kunnskapsdepartementet, 24. juni 2020.
- Freire, P (1998): *De undertrykte pedagogikk*. https://snl.no/Paulo_Freire
- Haseman, B. (2006). "A Manifesto for Performative Research", *Media International Australia incorporating Culture and Policy*, Volume: 118 issue: 1, page(s): 98-106, 1. februar, 2006.
- Kunnskapsdepartementet (2016). Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanning trinn 1-7, 2016, s.10; Nasjonale retningslinjer for grunnskolelærerutdanning trinn 5-10, 2016, s. 10, Nasjonale retningslinjer for samisk grunnskolelærerutdanning trinn 1-7, 2017, s. 8 og Nasjonale retningslinjer for samisk grunnskolelærerutdanning trinn 5-10, 2017, s. 8. Kunnskapsdepartementet.
- Kunnskapsløftet, Læreplanverket, 2020/LK20.*
- McNiff, J. (2002) *Action Research: Principles and Practice*. London: Routledge.
- Oxford Research (2023) «Kunst- og kulturfag på vent? Kartlegging og analyse av kunst- og kulturoplæring i grunnskolen i Norge i 2022». Undersøkelsen var bestilt av Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, Nord Universitet.

FÅR JAG SE?: ELEVERS MULTIMODALA TEXTDESIGN I DIGITALISERAD UNDERVISNING

Annelie K. Johansson, Doktorand i pedagogiskt arbete
med svenska som didaktisk inriktning, Karlstads Universitet

I den här presentationen visas några tidiga resultat från mitt avhandlingsprojekt. Mot bakgrund av att teknikutvecklingen leder till en allt mer digitaliserad värld har också förutsättningar för undervisningspraktiken förändrats mycket konkret (The New London Group, 1996). Avhandlingens övergripande syfte är att, ur elevperspektiv, undersöka förutsättningar för elevers deltagande i multimodalt täta skoluppgifter. Projektet genomförs med videoetnografisk ansats. De övergripande teoretiska perspektiven är New Literacy Studies (NLS) och multimodal socialsemiotik. NLS ger möjligheter att undersöka multimodal literacy och kommunikation som sociala och kulturella handlingar (The New London Group 1996). Genom multimodal socialsemiotisk teori ges perspektiv på literacy med grund i sociala bakgrundsfaktorer och meningsskapande i specifika kontexter (Kress 2010). Videodata har transkriberats på detaljnivå för att synliggöra konkreta aspekter av elevernas designprocesser och de multimodala artefakterna. Utgångspunkterna för transkriberingarna är designhjulet (The New London Group, 1996) och multimodal socialsemiotisk analys (Kress, 2010; Jewitt, 2006).

Tidiga resultat visar på vikten av lärarens instruktion och specifik undervisning i textdesign, vilken går bortom instruktioner om tekniska

aspekter. Samtidigt blir eleverna viktiga resurser i varandras designprocesser genom att bekräfta och utmana val av representationer och modala uttryck. Extra viktig blir den fysiska, spatiala undervisningsmiljön för att möjliggöra fysisk närhet med delad perception och särskilt med delad visualitet av skärmar. Presentationen handlar om elevers multimodala literacies i digitaliserad undervisning vilket gör den relevant för konferensens tema genom att sätta ljuset på behovet av estetisk bildning i skola och lärarutbildning.

Referenser

Jewitt, C. (2006). *Technology, Literacy, Learning A Multimodal Approach*. Routledge. <https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9780203964101> .

Kress, G. (2010). *Multimodality: A social semiotic approach to contemporary communication* Routledge.

The New London Group. (1996). A pedagogy of Multiliteracies: Designing Social Futures. *Harvard Educational Review*. 66(1), 60 - 92. <https://doi.org/10.17763/haer.66.1.17370n67v22j160u>

MULTIMODAL SIGNS OF KNOWLEDGE

Jessica Droppe Adjunkt i Dramapedagogik

Annette Mars Lektor i musikpedagogik

Malmö Universitet

Lärande och Samhälle, Institutionen för Kultur, Språk och Medier

Utgångspunkten för studien är att grundlärostudenterna behöver utveckla analytisk förmåga relaterat till deras lärarskap. I pilotstudien undersöks lärostudenternas multimodala val när de skapar en audiovisuell produktion för att presentera och analysera ett pedagogiskt dilemma i kursen *Pedagogiskt ledarskap, sociala relationer och konflikthantering*.

Studiens multimodala perspektiv (Kress & Selander 2017) genomsyrade både kursens konstruktion av studenternas uppgift och genomförandet av föreliggande studies analys. Som förberedelse inför ett examinerande paper skapade studenterna i arbetslag ett pedagogiskt dilemma som presenterades i form av (i) en audiovisuell produkt samt en (ii) inspelad muntlig analys. Det empiriska materialet i studien utgörs av *Film 1* som är dramatisering av en zoomlektion, där studenterna är i karaktärer som lärare och elever. Samt *Film 2* där karaktärerna utgörs av pappfigurer som styrs med pinnar.

I analysen identifieras två typer av audiovisuella produkter, en *avskalad* och en rik multimodal produkt (Jensen, 2012). Dessa skiljer sig åt. Till den avskalade hör en verbal analys med flera varierade tolkningar som synliggör hur läraren kan tänkas uppleva situationen som utspelar sig i filmen. Medan det i den rika multimodala produktens verbala analys genomgående handlar om det som finns *utanför* dilemmasituationen som visas i filmen. I båda gruppernas verbala analyser saknas koppling till de känslouttryck som manifesteras via ickeverbala uttryck i det gestaltade dilemmaet. Studenterna skapar den audiovisuella produkten utifrån en slags göra-pröva-process, likt en skiss. Där skissen tycks fungera som en metafor för lärandet i en transformerande och tolkande analysprocess (Kress & Selander 2017).

TUSEN ORD

Åsa Backéus, dramapedagog på Kulturcentrum Asken

Välkommen till en workshop om en unik satsning på språkutveckling och fantasi i Borlänge kommun!

Tusen ord är en interaktiv utställning, en pedagogisk miljö och ett pedagogiskt koncept för barn och elever i åldrarna 3–16 år. I Tusen ord spelar de pedagogiska övningarna och aktiviteterna en lika viktig roll som designen och det inspirerande materialet, Men allra störst roll spelar fantasin! Syftet med Tusen ord är språkutveckling och arbetssättet är muntligt berättande och drama. Under ett besök på Tusen ord får eleverna mängder av möjligheter att berätta och använda sitt språk; att tala, lyssna och gestalta. De får även inspiration och språkliga ingångar som kan utveckla skrivandet. Genom det aktiva och kreativa arbetssättet läggs även fokus på kommunikation och samarbetsförmåga. Tusen ord är en del av Borlänge kommuns grundskolor och förskolor, och det drivs av Kulturcentrum Asken. Tusen ord - Borlänge (borlange.se) Konceptet Tusen ord har stöd i

både dramateori och till Vygotskijs sociokulturella teori (Vygotskij, 1930/1995). Det unika upplägget kan kopplas till Vygotskijs tankar om fantasi som kombinerade erfarenheter; egna erfarenheter och lånade, om artefakter som medierande verktyg i kunskapssökande och språkutveckling i ett socialt sammanhang (ibid, 1934/1978).

Under läsåret 23/24 har pedagoger i Borlänge kommun tillsammans med forskare vid Högskolan Dalarna genomfört en så kallad *lokal praktikutveckling* med Tusen ord i fokus; ett möte mellan praktik och forskning där vi utgått från frågan: *Vilket lärande möjliggörs i Tusen ord?*

Under den här workshopen ges möjlighet att prova på delar av de pedagogiska uppläggen från Tusen ord för att få en inblick i och förhoppningsvis en nyfikenhet för arbetssättet och konceptet.

ESTETISKA LÄRPROCESSER SOM HÖGSKOLEPEDAGOGIK – EN WORKSHOP

Kristina Fredriksson

Högskolan Kristianstad

I min undervisning på såväl förskolläroprogrammet som grundskolläroprogrammet återkommer jag till tidsbegränsade steg-för-steg-övningar som vanligen involverar olika praktiska tekniker, med eller utan estetiken i fokus. Förhållandet mellan estetik som mål och medel kan då problematiseras utifrån begreppet estetiska läroprocesser. Men praktiska aktiviteter med estetiska inslag kan vara svåra att relatera till exempelvis Lindströms (2012) deskriptiva modell av estetiska läroprocesser eller Sotiropoulou-Zormpalas (2016) indikationer på estetisk undervisning. Detta eftersom estetiska läroprocesser också kräver fördjupning och engagemang för att pedagogers estetiska kompetens ska utvecklas (Pastorek Gripson, Lindqvist och Østern, 2021; Sotiropoulou-Zormpalas, 2016; Ward, 2013).

Workshopen bygger på beprövad erfarenhet med dokumenterade steg-för-steg-övningar i undervisning samt problematisering av begreppet estetiska läroprocesser. Momenten i workshopen ingår i pågående högskolepedagogiskt utvecklingsprojekt och prövas under workshopen tillsammans med deltagarna.”

Referenser

- Lindström, L. (2012). Aesthetic Learning About, In, With and Through the Arts: Curriculum Study. *International Journal of Art & Design Education*, 31(2), 166-179.
- Pastorek Gripson, M., Lindqvist, A. & Østern, T.P. (2021). We put on the music and then the children dance' - Swedish preschool teachers' dance educational experiences. *Research in Dance Education*, 23(3), 337-359. <https://doi.org/10.1080/14647893.2021.1928622>.
- Sotiropoulou-Zormpala, M. (2016). Seeking a higher level of arts integration across the curriculum. *Arts Education Policy Review*, 117(1), 43-54.
- Ward, K. S. (2013). Creative Arts-Based Pedagogies in Early Childhood Education for Sustainability (EfS): Challenges and Possibilities. *Australian Journal of Environmental Education*, 29, 165-181.